

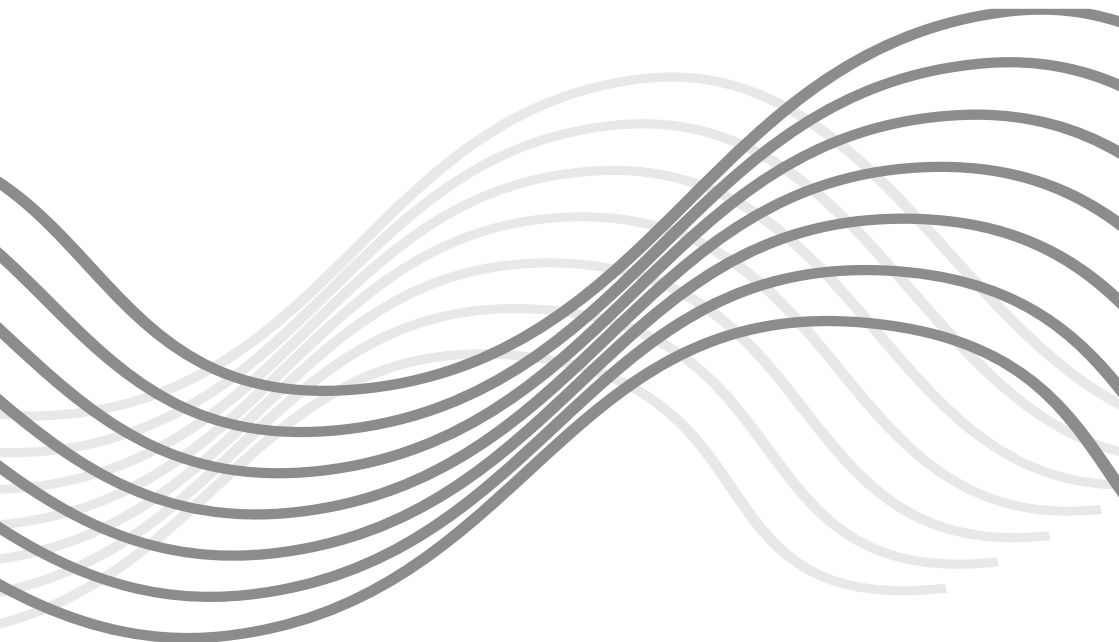

ӨЛКӨНҮН КЕЛЕЧЕГИ

КВАЛИФИКАЦИЯНЫ ЖОГОРУЛАТУУ ПРОГРАММАСЫ

«Инклюзивдик билим берүүдө
мугалимдин орду»

Бишкек 2021

Бекитем:

КР ББИМ алдындагы

РПККЖж-аКДИ

Директору

п.и.к,

Токтомаматов А. Д.

«___» _____ 20__ г

КВАЛИФИКАЦИЯНЫ ЖОГОРУЛАТУУ ПРОГРАММАСЫ

«Инклюзивдик билим берүүдө мугалимдин орду»

Программаны ишке ашыруу мөөнөтү:

2 саат

Бишкек 2021

Квалификацияны жогорулатуу программасы “Сорос Кыргызстан” фондунун каржылоосу менен “Өлкөнүн келечеги” фонду тарабынан ишке ашырылган “Квалификацияны жогорулатуу тутумундагы инклюзивдик билим берүү программаларынын мазмунун жана методикасын өркүндөтүү аркылуу Инклюзивдик билим берүүнү өнүктүрүү” долбоорунун алкагында иштелип чыкты. Программанын мазмуну үчүн “Өлкөнүн келечеги” фонду жооптуу жана программанын мазмуну “Сорос-Кыргызстан” фондунун пикири деп эсептелбейт.

Программаны иштеп чыккандар:

Дунганова Джамия Эрнстовна – И.Арабаев атындагы КМУнун Педагогика факультетинин атайын педагогика жана психокоррекция кафедрасынын ага окутуучусу, билим берүү жана психология магистри; Кыргыз Республикасынын Саламаттыкты сактоо министрлигинин Эне жана баланы коргоо улуттук борборунун бет-жаак хирургиясы бөлүмүнүн логопеди.

Абдылдабеков Билимбек Абдылдабекович – педагогика магистри, КР Билим берүү жана илим министрлигинин алдындагы Республикалык педагогикалык кызматкерлердин квалификациясын жогорулатуу жана кайра даярдоо институтунун педагогика, психология жана социалдык-гуманитардык билим берүү кафедрасынын ага окутуучусу, И.Арабаев атындагы КМУнун Педагогика факультетинин атайын педагогика жана психокоррекция кафедрасынын окутуучусу, олигофренопедагог №22 атайын (жардамчы) мектеп.

Мамбетова Салтанат Сталбековна - Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигинин мектеп, мектептен тышкаркы жана кошумча билим берүү башкармалыгынын жетектөөчү адиси.

Бул лицензия үчүнчү жактарга аны авторлордун ысымын милдеттүү түрдө шилтеме берүү менен эркин жайылтууга, туунду чыгармаларды (котормолорду) түзүүгө, анын ичинде коммерциялык максаттарда пайдаланууга да мүмкүндүк берилет.

ТҮШҮНДҮРМӨ КАТ

Актуалдуулук

Билим берүү муктаждыктарына карабастан, бардык балдарды жалпы билим берүү процессине кошууга багытталган заманбап билим берүү парадигмасы билим берүүдөгү, бүтүндөй коомдо дагы баалуулуктарды, мамилелерди, өз ара аракеттенүүнү кайра карап чыгууну талап кылат. Билим берүү тутумун модернизациялоонун алкагында инклюзивдик билим берүү мамлекеттик артыкчылыктуу милдет катары кабыл алынган жана мугалимдин кесиптик ишмердүүлүгүнүн жаңы шарттарын аныктайт. Системада болуп жаткан өзгөрүүлөр, мугалимдердин ишмердүүлүгүнө талаптардын жогорулашын, алардын функционалдык милдеттеринин кеңейишин, кесиптик жактан маанилүү жана жеке мүнөздөмөлөрдүн өзгөрүшүн шарттады.

Жогорудагы себептерге байланыштуу, мугалимдердин инклюзивдик билим берүү мейкиндигиндеги кесиптик маселелерди чечүүгө жөндөмдүүлүгүн жана даярдыгын калыптандыруу зарылчылыгы келип чыкты. Мугалимдин даярдыгы академиялык, социалдык-жеке жана кесиптик компетенттүүлүктү калыптандырууну болжолдойт. Ошол эле учурда, мугалимдердин даярдыгынын эң маанилүү компоненти болуп мотивациялык жана инсандык компонент эсептелет, ал майыптыгы жана атайын билим алуу муктаждыгы бар балдар менен өз ара мамиле түзүүгө даярдыгын калыптандырууга багытталган жана баалуулук багыттарынын, маанилеринин жана мотивдеринин жыйындысы катары каралат.

Бул модуль 2 академиялык саатка иштелип чыккан жана профилдери боюнча квалификациясын жогорулатуу курстарынан өтүп жаткан окутуунун бардык тармактарынын мугалимдери үчүн милдеттүү болуп саналат. Модулдун мазмуну заманбап эл аралык окутуу программаларынын мазмунуна ылайык иштелип чыккан мектепке чейинки жана башталгыч класстар мугалимдери үчүн инклюзивдик билим берүү (72 саат) билимин өркүндөтүү курсунун киришүү бөлүгү болуп саналат, ал ошондой эле таанып билүүчүлүктү, активдүүлүк жана чагылдыруучу компоненттерди камтыйт.

Курстун максаты балдардын укуктары жөнүндө Конвенция (БУК) жана Бириккен Улуттар Уюмунун Майыптардын Укуктары жөнүндө Конвенциясы (БУУнун МУК) сыяктуу эл аралык укуктук ченемдик документтердин жоболоруна негизделген инклюзияны бардык балдарга билим берүү ыкмасы катары түшүнүүгө багытталган.

Квалификацияны жогорулатуу курсунун **максаты** – мугалимдердин майыптуулугу жана атайын билим алуу муктаждыктары бар балдар менен бирдиктүү инклюзивдик билим берүү мейкиндигинде иштөөгө даярдыгын калыптандыруу (психологиялык, когнитивдик, баалуулук-мотивациялык, коммуникативдик-активдүүлүк ж.б.).

Милдеттер:

1. Угучуларды заманбап дүйнөдөгү майыптыкты түшүнүүнүн ар кандай моделдери (парадигмалары), майыптыгы бар адамдардын “жашоосун нормалдаштыруу” принциби менен тааныштыруу; Кыймыл аракеттеги, турмуштук ишмердиктеги жана ден-соолуктагы чектелөөрдүн эл аралык классификациясы (ФЧЭК) жана анын билим берүүдө колдонулушу жөнүндө жалпы маалымат берүү;
2. Майыптыгы жана билим алууда атайын муктаждыктары бар балдардын категориялары менен тааныштыруу;
3. Мугалимдерди инклюзивдик билим берүүнүн негизги аспектилери, анын ичинде укуктук база, философия, негизги түшүнүктөр жана принциптер менен тааныштыруу.

Максаттуу аудитория:

Билим берүү кызматкерлери.

Программаны өздөштүрүүнүн натыйжасында угуучулар:

Билет:

- майыптуулукту түшүнүү жолдорун, майыптыгы бар адамдын жашоосун “нормалдаштыруу” принцибин, кыймыл аракеттеги, турмуштук ишмердиктеги жана ден-соолуктагы чектелөөрдүн эл аралык классификациясын (ФЧЭК) максаттарын компоненттерин (домен) жана аны билим берүүдө колдонуунун маанисин; Майып-

тыгы бар адамдардын укуктары жөнүндө БУУнун Конвенциясын;

- майыптыгы жана атайын билим алуу муктаждыктары бар балдардын категориясын билүү;
- «инклюзия» жана инклюзивдик билим берүүнүн маңызын, негизги идеялары жана принциптерин;

Колдоно билет:

- инклюзиянын идеяларын жайылтуу, инклюзивдик билим берүүнү ишке ашыруу зарылдыгын;
- билим алууда атайын муктаждыктары жана майыптыгы бар балдарды коомго кошууда келип чыккан тоскоолдуктарга туруштук берүү жана стереотиптерге каршы туруу;
- бардык окуучулар үчүн инклюзивдик билим берүү чөйрөсүн түзүү, анын ичинде майыптыгы жана билим алууда атайын муктаждыктары бар окуучулар үчүн;
- майыптыгы жана билим алууда атайын муктаждыктары бар окуучуларга педагогикалык толеранттуулукту көрсөтүү;
- билим берүү мекемелеринде ар башка дражадагы ар кандай категориядагы окуучуларды ийгиликтүү коомго кошуу үчүн шарттарды түзүү.
- педагогикалык баарлашуунун ыкмалары жана негизги коммуникативдик ыкмаларын;

ОКУУ-ТЕМАТИКАЛЫК ПЛАН

№	Теманын аталышы	ЛК	ПР	Жалпы ауд. саат
Инклюзивдик билим берүүнүн негизги аспектилери				
1	<p>Заманбап дүйнөдөгү майыптыкты түшүнүү жолдору. “Майыптыгы бар адамдардын жашоосун “ нормалдаштыруу” концепциясы.</p> <p>Инклюзивдик билим берүүнүн маңызы, тарыхнамасы, негизги идеялары, максаты, милдеттери, принциптери жана деңгээлдери.</p> <p>Кыймыл аракеттеги, турмуштук ишмердиктеги жана ден-соолуктагы чектелөөрдүн эл аралык классификациясы (ФЧЭК) жана анын билим берүүдө колдонуу</p> <p>Майыптыгы жана атайын билим алуу муктаждыктары бар балдар.</p>	1		
2	<p>Кайтарым байланыш=Талкуу</p> <p>Сурамжылоо анкетасы</p>		1	
Жалпы:		1	1	2

ПРОГРАММАНЫН КӨЛӨМҮ ЖАНА ОКУУ ИШТЕРИНИН ТҮРЛӨРҮ

Курс 2 сааттык окуу убактысына эсептелген.

Окуу процессин уюштуруунун негизги формалары: лекциялар, семинарлар, угуучулардын өз алдынча иштери. Лекциялардын жана практикалык сабактардын жүрүшүндө окутуунун активдүү жана интерактивдүү формалары, ошондой эле окуу методдору колдонулат (дискуссиялар, чакан топтордо иштөө ж.б.).

ПРОГРАММАНЫН МАЗМУНУ

Инклюзивдик билим берүүнүн негизги аспектилери

Тема 1. Заманбап дүйнөдөгү майыптыкты түшүнүү жолдору. “Майыптыгы бар адамдардын жашоосун “нормалдаштыруу” концепциясы.

Инклюзивдик билим берүүнүн маңызы, тарыхы, негизги идеялары, максаты, милдеттери, принциптери жана деңгээлдери.

Кыймыл аракеттеги, турмуштук ишмердиктеги жана ден-соолуктагы чектелөөрдүн эл аралык классификациясы (ФЧЭК) жана анын билим берүүдө колдонуу

Майыптыгы жана атайын билим алуу муктаждыктары бар балдар.

Максаты: угуучуларга заманбап дүйнөдөгү майыптуулукту түшүнүүнүн ар кандай моделдери (парадигмалары), социалдык моделдин негизги түшүнүгүн - майыптыгы бир адамдын жашоосун “нормалдаштыруу” концепциясы, БУУнун майыптыгы бар адамдардын укуктары конвенциясы жана кыймыл аракеттеги, турмуштук ишмердиктеги жана ден-соолуктагы чектелөөрдүн эл аралык классификациясы (ФЧЭК) жана анын билим берүүдө колдонуунун мааниси менен тааныштыруу.

Негизги түшүнүктөр: майыптык, майыптуулукту түшүнүү моделдери (парадигмалары), диний, медициналык, социалдык, маданий модель, жашоону “нормалдаштыруу”, БУУнун Майыптардын укуктары жөнүндө конвенциясы, татыктуу жашоого болгон укук. Кыймыл аракеттеги, турмуштук ишмердиктеги жана ден-соолуктагы чектелөөрдүн эл аралык классификациясы (ФЧЭК).

Кыскача мазмуну: Бул темада Бүткүл дүйнөлүк саламаттыкты сактоо уюмунун (ДССУ, БУУ) аныктамасына шилтеме берүү менен “майыптык” түшүнүгүн ачып берилет. Майыптыкты жана инклюзияны түшүнүүнүн социалдык модели негизделген, коомдун тарыхый өнүгүү процессинде “майыптыкты” түшүнүүнүн ар кандай жолдорун жана ошондой эле майыптыгы бар адамдын жашоосун “нормалдаштыруу” принциптери (концепциясы) жана кыймыл аракеттеги, турмуштук

ишмердиктеги жана ден-соолуктагы чектелөөрдүн эл аралык классификациясы (ФЧЭК) сунушталат. Мындан тышкары, угуучулардын БУУнун майыптыгы бар адамдардын укуктары жөнүндө конвенциясы, майыптыгы бар адамдардын татыктуу жашоого болгон кеппилдиги белгиленген жана аны ратификациялоо жөнүндө Кыргыз Республикасынын Президенти 2019-жылдын 14-мартында кол койгон мыйзам менен танышуу сунушталат.

- Кайтарым байланыш=Талкуу
- Сурамжылоо анкетасы

СУНУШТАЛГАН АДАБИЯТ

1. Аутичный ребенок: пути помощи. - М.: Теревинф, 1997. - 342 с.
2. Баенская Е.Р. Особенности раннего аффективного развития аутичного ребенка в возрасте от 0 до 1,5 лет // Альманах ИКП РАО. - 2001. - № 3.
3. Башина В.М. Аутизм в детстве. - М.: Медицина, 1999.
4. Выготский Л.С. Собрание сочинений: В 6 т. – Т. 2, 5. – М.: Педагогика, 1983.
5. ЗАКОН КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ от 13 марта 2019 года № 34 О ратификации Конвенции ООН о правах инвалидов.
6. Зимняя, И. А. Личностно-деятельностный подход как основа организации образовательного процесса [Электронный ресурс]: Электронная библиотека / Московский государственный психолого-педагогический университет. – URL: <http://psychlib.ru/mgppu/Z0sv-01/ZLD-244.HTM> (дата обращения: 31.08.2014).
7. Коломинский Я. Л., Панько Е. А., Игумнов С. А.. Психическое развитие детей в норме и патологии: психологическая диагностика, профилактика и коррекция— СПб.: Питер,. —480 с: ил.. 2004
8. Концепция развития инклюзивного образования в Кыргызской Республике на 2019-2023 годы.// <http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/14591>
9. Лебединский, В. В. Нарушения психического развития в детском возрасте. – М.: Академия, 2003.
10. Лубовский В.И. Специальная психология. - М., 2005.
11. Настольная книга педагога-дефектолога / Под ред. Т.Б. Епифанцева. - Ростов-на-Дону., 2006.
12. Никольская О.С., Баенская Е.Р., Либлинг М.М. Аутичный ребенок: пути помощи. - М.: Теревинф, 2000. - 336 с.

13. Нормализация жизни в закрытых учреждениях для людей с интеллектуальными и другими функциональными нарушениями: Теоретические основы и практический опыт / Пер. со шведск. А. Львовского; Сост., ред. и автор предисл. К. Грюневальд. – СПб.: Санкт-Петербургский Институт раннего вмешательства, 2003. – 144 с.
14. Нуриева Л.Г. Развитие речи у аутичных детей. - Москва, 2003.
15. Образование и инвалиды. Проект “Юридическая защита прав инвалидов в России: доступность образования”.
16. Программа развития инклюзивного образования в Кыргызской Республике на 2019-2023 годы.// <http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/14592>
17. Психолого-педагогическая диагностика детей раннего и дошкольного возраста / Под ред. Е.А. Стребелевой.- М.: Просвещение, 2003 – 164 с. + Приложение.
18. Семаго Н.Я., Семаго М.М. Организация и содержание деятельности психолога специального образования. - М., 2005.
19. Сорокин В.М. Специальная психология / Под. научн. ред. Л. М. Шипицыной. - СПб., 2003.
20. Специальная педагогика: учебное пособие для студентов высш. учеб. заведений / Л.И. Аксенова, Б.А. Архипов, Л.И. Белякова [и др.]: под ред. Н.М. Назаровой. – Москва: Издательский центр «Академия», 2007. – 400 с.
21. Хитрюк, В. В. Основы инклюзивного образования : практикум / В. В. Хитрюк.- Мозырь : Белый Ветер, 2014. — 136, [4] с. : ил.
22. <http://obrazovanie.perspektiva-inva.ru/news.php>
23. <http://samara-desnica.narod.ru/>
24. <http://www.un.org/russian/document/declarat/salamanka.pdf>. // Саламанская декларация и рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, принятые Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество, Саламанка, Испания, 7-10 июня 1994 года.

25. Материалы по инклюзивному образованию
26. http://school.msk.ort.ru/integration/index.php?p=teor_mpio
27. Об интеграции детей с ограниченными возможностями здоровья
28. http://www.fatihovalf.ucoz.ru/blog/chto_vy_dumaete_ob_integririvannom_obrazovanii_detej_s_ogranichennymi_vozmozhnostjami_zdorovja/2010-05-26-1
29. http://nashiosobiedeti.ucoz.ru/news/inkluzivnoe_obrazovanie_ravnye_vozmozhnosti_dlja_vsekh_uchashhikhsja/2010-09-04-246
30. <http://www.dislife.ru/flow/theme/4696/>.
31. Конвенция ООН о правах инвалидов. https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/disability.shtml